

Finansdepartementet
Postboks 8008 Dep
0030 Oslo

Deres ref.: 07/5535 FM AG Vår ref.: 2008/1085 MAB KRRY 544.0

Dato: 16.2.2009

Høringsuttalelse - Rapport om konkurransen og effektiviteten i markedet for verdipapirfond og andre spareprodukter

Konkurransetilsynet viser til brev fra Finansdepartementet av den 12. desember 2008 vedrørende høring om ovennevnte rapport fra Kredittilsynet.

Bakgrunn

Kredittilsynets rapport gir en oversikt over det norske sparemarkedet, og redegjør for ulike produkter, aktører og spareatferd sammenlignet med andre land. Hovedtall og hovedtrekk ved verdipapirfond beskrives nærmere og det relateres til konkurransen med andre spareprodukter som består av finansielle instrumenter.

Rapporten peker særlig på at markedene er preget av ulik informasjonstilgang mellom etterspørselssiden og tilbudssiden. Provisjonskonkurransen mellom produsentene i markedet bidrar til at produsenter og distributører synes å ha felles interesser og insentiver til å produsere, markedsføre og selge høyt prisete spareprodukter. Spareproduktene presenteres som attraktive overfor kundene, mens priselementer som tilfaller produsent og distributør – og forringer kundenes potensielle avkastning – ofte er presentert på en mangelfull måte. Likeledes er risikoen ved slike plasseringer ikke kommunisert i tilstrekkelig grad i forkant av kundenes valg.

Konkurransetilsynets merknader

Konkurransetilsynet mener at regulering i markedet for spareprodukter må baseres på en grundig analyse av de ulike aktørenes insentiver. Sentrale elementer i en slik analyse bør blant annet være pris- og godtgjørelsesstruktur og risikofordeling mellom kunde, distributør og produsent. Regulering for å motvirke markedssvikt bør rettes mest mulig direkte mot selve markedssvikten og bør ikke være mer omfattende enn nødvendig, for at ikke konkurransen skal bli unødvendig svekket.

Konkurransetilsynet er enig med Kredittilsynets vurderinger når det gjelder konsekvenser av strengere og mer detaljert regulering av enkelte spareprodukter i forhold til andre. I den grad det tas sikte på å innføre strengere regler i Norge enn det som følger av EØS-regelverket, bør det tas hensyn til de konkurransemessige konsekvensene av dette. Dette gjelder særlig med tanke at regelverket i lys av økt hjemstatsregulering bør sikre like vilkår for markedstilgang og atferd for foretak som er hjemmehørende i ulike EU/EØS-stater.

Verdipapirhandelloven og i Kommisjonsdirektiv 2006/73/EC (MiFID) fastsetter hvilke krav som stilles til investeringsrådgivere når det gjelder innhold i og utforming av den informasjonen de gir kunden i forkant av kundens investeringsvalg. Det er nedfelt som hovedregel i regelverket at kunden skal betale sin rådgiver direkte for den tjenesten som leveres. Den som driver investeringsrådgivning kan kun unntaksvis motta betaling fra andre enn kunden. Dette er kun tillatt på vilkår av at betalingen forbedrer kvaliteten på tjenesten som ytes kunden, at den ikke svekker foretakets plikt til å ivareta kundens interesser på beste måte, samt at kunden er gitt

skriftlig informasjon om betalingens art og verdi før tjenesten ytes. Regelverket synes dermed allerede i dag å sette rammene for når og i hvilket omfang investeringstjenester kan ytes, og i hvilken grad det er tillatt å titulere seg som rådgiver. Fortsatt skjerpet kontroll med foretakenes virksomhet innen investeringsrådgivning synes derfor å være et viktig tiltak for å tydeliggjøre overfor kundene hvilke incentiver investeringsrådgiveren har.

Godt opplyste og krevende forbrukere er en nødvendig betingelse for at konkurransen skal fungere etter forutsetningen. Det er således et påtrengende behov for flere tiltak for å bedre forbrukerinformasjonen for å avhjelpe situasjoner der asymmetrisk informasjon har uheldige markedsmessige konsekvenser. Samtidig er det viktig at forbrukerne forstår at selv ved liten og moderat risiko kan en investering ende med tap.

I rapporten "Forbrukerrådets forslag til ryddepakke i sparemarkedet" av 11. februar 2009, peker Forbrukerrådet på ulike tiltak som kan gi bedre forbrukerinformasjon. Investeringsrådgivers plikt til å forbedre forbrukerinformasjonen er sentralt i denne sammenhengen. Forbrukerrådet mener det bør iverksettes tiltak som bidrar til å fremstille kostnadene ved kjøp av investeringsproduktene på en bedre og enklere måte. Investeringsrådgivers honorarer må tydelig kommuniseres og det må fremkomme hvor stor andel denne har i forhold til forventet avkastning på investeringen. Videre bør antall priskomponenter reduseres slik at kunden lettere både kan sammenligne ulike investeringsprospekter og tilbydere av investeringsprodukter. Forbrukerrådet mener det siste også er gunstig i forhold til å presentere investeringsprodukter enkelt og informativt på Finansportalen. Forbrukerrådet tar videre til orde for utarbeidelse av en norm for den skriftlige dokumentasjon som kunden mottar, og en standardisering av salgsprospekter for investeringsprodukter. Standardiseringen bør omfatte både en skalert risiko som er gjeldene for alle produkter og en standardisert prispresentasjon.

Konkurransetilsynet støtter Forbrukerrådets forslag som kan bidra til å avhjelpe den asymmetriske informasjonen i markedet for spareprodukter. En bedre fremstilling av priser og godtgjørelser og en felles standard for klassifisering av risiko vil kunne gjøre kunden bedre i stand til å sammenligne forskjellige produkter og dermed gi et grunnlag for å treffe begrunnede valg. Dette er markedsinngrep som rettes mot selve markedssvikten og som vil kunne bidra til bedre konkurranse. Samtidig vil det gjøre det enklere å presentere forståelig informasjon om produktene på Finansportalen.

Det ligger utenfor Kredittilsynets mandat for rapporten å vurdere endringer i skattereglene. Det er likevel pekt på at skattereglene kan redusere eller fjerne incentiver til å bli værende i ett fond når kunden selv vurderer at det finnes bedre alternative fondsinvesteringer. Kredittilsynet mener at det bør vurderes endringer av skatteregler som favoriserer eie og utsetter skattemessig realisasjon ved bytte av fond til tidspunkt for endelig realisasjon. Konkurransetilsynet støtter denne anbefalingen.

Med hilsen

Eivind Stage (e.f.)
seksjonsleder

Kristjan Ryste
seniorrådgiver

Kopi til:

Fornyings- og administrasjonsdepartementet Postboks 8004 Dep 0030 Oslo

Mottakere:

Finansdepartementet Postboks 8008 Dep 0030 Oslo